

Ομιλία του κ. Βασιλείου Μασούλα, Προέδρου του Συλλόγου των εν Αθήναις Καλαβρυτινών. Εκφωνήθηκε στον Καθεδρικό Ναό της πόλης των Καλαβρύτων στις 13-12-1963.

Είκοσι ακριβώς χρόνια από την αποφράδα εκείνη χειμωνιάτικη ημέρα, δεν στάθηκαν ικανά να απαλύνουν τον πόνο μας, να αμβλύνουν τη θλίψιν μας, να αλλοιώσουν την εντύπωσιν των τραγικών εκείνων στιγμών, που συνέταραξαν μαζί με μας, όλον τον άλλον κόσμο, που παραστάθηκε στην συμφορά των Καλαβρύτων, σαν μια αδελφή ψυχή, και που η ανάμνησις των παραμένει νωπή και δεν θα σβήση ποτέ ούτε από την σκέψιν μας, ούτε από την ιστορία.

Είναι ανάμνησις χρέους που η φρίκη της, καθιστά περιττήν πάσαν περιγραφήν... Τα γεγονότα εκείνα είναι τόσον φοβερά, που οι μεταγενέστεροι ίσως δεν δυνηθούν να τα πιστεύσουν, γιατί και όσοι τα έζησαν, ίσως δεν δύνανται να τα επαναλαμβάνουν. Ο βαθύς πόνος, ενίοτε σφραγίζει τα χείλη των ανθρώπων και η ανθρώπινη ψυχή γίνεται τάφος των ιερωτέρων αναμνήσεων, τάφος όστις όμως πρέπει να ανοίγη εις μίαν ιστορικήν επέτειον, δια να διδάσκει εις τας νέας γενεάς, ότι προέρχονται από μια ένδοξον φυλήν, ότι είναι Έλληνες, ότι έχουν την λαμπροτέρα Ιστορίαν του κόσμου, Ιστορίαν στολισμένην με αναρίθμητα ρουμπίνια βγαλμένα από το πολύτιμον ορυχείον που λέγεται Ελληνικό αίμα.

Διά τούτο, επιτρέψατε μου, μέσα από τις πενιχρές γραμμές μιας απλής περιγραφής να ξεχωρίσω σήμερα μερικές ΜΟΡΦΕΣ, που κατέλαβον μία ιδιαίτερη θέση στην Ιστορία της μαρτυρικής Πόλεως μας. Μια θέσι παράπλευρα και ανάμεσα στους αναρίθμητους αγωνιστάς της Φυλής μας, από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι των ημερών μας.

Μνημονεύοντες αυτές τις ιερές Μορφές των αγνών πατριωτών συμπολιτών μας, με τα τραγικά όσον και υπέροχα περιστατικά τους, όπως τα είδαν και τα άκουσαν αυτόπται μάρτυρες, προσδίδομεν ιδιαίτεραν σημασίαν, διότι δεν αναφέρονται εις ζώντας, αλλά εις ηρωικά θύματα των οποίων εγνωρίζωμεν τον έντιμον και ακέραιον χαρακτήρα, τον πατριωτισμό, την γενναιότητα και αποφασιστικότητα, διότι ήσαν συμπολίται μας, ομήλικοι, συμμαθηταί, φίλοι...

Τις μορφές αυτές ξεχωρίζουμε ανάμεσα στις τόσες και τόσες άλλες ισάξιες, γιατί δεν επιτρέπει ο χρόνος να αναφερθούν κάθε μια ξεχωριστά εδώ.

Και εν πρώτοις...Ο Αείμνηστος Ιερέυς Παναγιώτης Δημόπουλος...Με το φωτοστέφανο του μάρτυρος, ηκολούθησε το ποίμνιό του εις τον Γολγοθάν του Μαρτυρίου... Εκεί μέσα εις την γενικήν αναταραχή της ψυχικής τρικυμίας και των αμφιταλαντευόμενων γνωμών και σκέψεων περί της τύχης των, σαν παρήγορη καμπάνα άκουγαν οι μελλοθάνατοι τα μεγάλα ενθαρρυντικά και παρήγορα λόγια του, που ενέπνεαν μεγάλιν πίστιν εις τον Θεόν και την Πατρίδα, αλλά και καρτερίαν εις το σκληρόν πεπρωμένο τους.

«...Θάρρος παιδιά μου!... Έχετε θάρρος.... ο Θεός τους εκλεκτούς δοκιμάζει... Έχετε πίστιν εις Αυτόν. Ο Θεός είναι μαζί με τους μάρτυρας».

Ενώ τα πολυβόλα, ολόγυρα ήσαν έτοιμα να σκορπίσουν από στιγμής εις στιγμήν, τον όλεθρον, ο Λεβίτης αυτός σαν πραγματικός πνευματικός πατέρας, βρήκε το θάρρος και την τόλμην, απότοκα της σταθεράς πίστεώς του προς τον Θεόν, να εξαρθή εις το ύψος της αποστολής ενός πραγματικού ηγέτου που αντιλαμβάνεται το χρέος και το καθήκον του προς το ποίμνιόν του, να παραμερίση τον φόβον και την αγωνίαν και να αναλλάβη την τόνωσιν του ηθικού των μελλοθανάτων – ένας μελλοθάνατος και αυτός- και να κατευθύνει τις τελευταίες εκείνες στιγμές, τη σκέψιν και την καρδιάν των προς τον έναν και μόνον Θεόν, τον Θεόν της μαρτυρικής Μάνας Ελλάδος, τον μόνον ικανόν να στηρίξη εις ώρας κινδύνου.

Μα τα λόγια του Ιερέως Παναγιώτου Δημόπουλου, του «Παπακαλού», ως τον απεκάλει το ποίμνιό του, δεν ήσαν κοινά λόγια. Ήσαν λόγια ενός νέου Σαμουήλ, και το όνομά του συμπεριλήφθη εις την Ιστορίαν μεταξύ των μεγάλων Κληρικών, μαρτύρων της φυλής μας, που ανεδείχθησαν άξιοι Πνευματικοί ηγέται. Και ο Παναγιώτης Δημόπουλος, ο «Παπακαλός», δεν ήταν ένας απλός Ιερέυς. Ήταν ο Ιερέυς Ηγέτης.

Άλλη μορφή της Καλαβρυτινής δόξης, είναι ο ιατρός Παναγιώτης Χάμψας...Με απροστάτευτη γυναίκα και μικρά παιδιά που εγκατέλειψεν εις την φροντίδα του Θεού, ηκολούθησε τους δημίους του εις τον τόπον της εκτελέσεως, δια να υψώσει την υστάτην στιγμήν την σθεναράν φωνή του και να εξαρθή υπεράνω των εγκοσμίων, απευθύνοντας στους αδελφούς του λόγια ηρωικά, λόγια αθάνατα. «...Πατριώτες μου, αδέρφια μου... Ας πεθάνουμε γενναία και υπερήφανα...Ζήτω η Ελλάδα μας».

Άλλος ηρωικός συμπολίτης μας, ο δικηγόρος Πάνος Γεωργαντάς: «Αδέρφια των πολλών ο θάνατος δεν είναι θάνατος. Για την Πατρίδα θεία η Δάφνη. Μια φορά κανείς πεθαίνει».

Λόγια που μαρτυρούν ότι το αθάνατο Ελληνικό πνεύμα, από χιλιάδες χρόνια τώρα παραμένει αναλλοίωτο, ζωντανό.

Αλλά πώς να παρέλθουν απαρατήρητα τα λόγια του Καθηγητού Κωνσταντίνου Αθανασιάδη, που σαν καταπέλτης και τρομερό ράπισμα έπεσαν στο πρόσωπο του κατακτητού, όταν φτύνοντάς τον του έλεγε: «Φτου σου αγριάνθρωπε Τένερ. Που είναι κανίβαλε η στρατιωτική σου τιμή: Πού είναι η ανδρική σου φιλοτιμία: Ανανδροι, είστε όλοι κτήνη, βάρβαροι, Μογγόλοι. Φτου σας γουρούνια».

Τα παραπάνω ιστορικά γεγονότα που εσταχυολόγησα από τα αναρίθμητα θαυμαστά περιστατικά, που εξετυλίχθησαν την τραγικήν εκείνην ημέρα εις την Ιερά Πόλιν μας, τα δοξασμένα και αιματοποτισμένα Καλάβρυτα, θα ξυπνήσουν στην μνήμη του καθ' ενός και όσα άλλα δεν μου επιτρέπει ο χρόνος να αναφέρω σήμερα. Και αυτά τα ολίγα, ας αποτελέσουν το επιμνημόσυνο χρέος που οφείλομεν όλοι μας εις τους αθανάτους νεκρούς μας.

Εάν τις φωνές αυτές, δηλωτικές αγανακτήσεως, οργής, ανδρισμού, πατριωτικής εξάρσεως και ηρωισμού, τις εκάλυψεν ο κρότος των πολυβόλων και τα στόματα εκείνα και τόσα άλλα που θα έλεγαν τόσα και τόσα, που θα έδειχναν όλη την αγανάκτησιν των ηρωικών θυμάτων για την άνανδρη και δολοφονική ενέργεια των Ναζιστών τα έκλεισε για πάντα ο θάνατος όμως οι βουνοκορφές, οι πλαγιές και οι λαγκαδιές των Καλαβρύτων, βουίζουν, βογγούν και διαλαλούν το έγκλημα εις τας μέλλουσας γενεάς,

Οι Ναζί, γνωρίζοντας το αδάμαστον σθένος των Καλαβρυτινών, καίτοι διέθετον δυνάμεις και οπλισμόν δυνάμενον να αντιμετωπίση άριστα εξοπλισμένον στρατόν δεν ετόλμησαν να κτυπήσουν κατά μέτωπον και παλληκαρίσια, αλλά κατέφυγαν στην απάτη και τον δόλο.

Τι εφοβούντο από άοπλους;

Σε κάθε άλλη χώρα ίσως να ήσαν απτόητοι.

Αλλά στη χώρα που λέγεται Ελλάς, στην χώρα που γεννιώνται οι Θεοί και οι Ηρωες, στα Καλάβρυτα που και αυτή η φύσις δια των σχημάτων της έχει χαράξει το 1821, οι βάρβαροι εφοβούντο τον ίσκιό τους.

Και οι φόβοι τους θα απεδεικνύοντο αληθινοί, εάν τα γεγονότα δεν επέσπενδον το τέλος και δεν προελάμβανον τη μελετηθείσαν και αποφασισθείσαν ενέργειαν των ηρώων, να επιτεθούν εναντίον των, να τους αφοπλίσουν, να τους αιχμαλωτίσουν και να ελευθερώσουν τα τραγικά γυναικόπαιδα που ο βάρβαρος επιδρομέυς είχε κλεισμένα στο Δημοτικό Σχολείο, με σκοπό να τα εξοντώση και αυτά με τη σειρά τους, ενέργειαν που εάν επραγματοποιείτο δε θα υπήρχεν άλλη παρόμοιαν. Θα ήτο η μόνη...η μοναδική...η πρωτοφανής...

Και έτσι καθώς το ηθέλησεν η μοίρα που απεδείχθη ανωτέρα της ηρωικής διαθέσεως των γενναίων, μαζί με την λεηλασία και το κάψιμο των σπιτιών, ξεθεμελιώθηκαν και από άνδρες τα κατακαημένα Καλάβρυτα, ώστε ύστερα από λίγο ο προσκυνητής θλιμμένα να θρηνή.

Βλέπω τριγύρω μου μωρά
γυναίκες μαυροφόρες
σαν να γυρνούν βρυκόλακες
και μαύρες νεκροφόρες

.....
.....

Βογγούν τα όρη τα βουνά
οι ρεματιές πιο πέρα
αρπάζουν τον αντίλαλο
που φεύγει στον αέρα

.....
.....

Τ' αηδόνι το γλυκόλαλο
έπαψε το τραγούδι

κί' η μέλισσα δεν κάθεται
σε βοδιαστό λουλούδι

.....
.....

Η κουκουβάγια ακούγεται
με τη φωνή στριγγιά
και δεν ακούς της πέρδικας
τη χαρωπή λαληά

.....
.....

Το χαροπούλι κάθεται
σε κάθε μια γωνία
σκούζοντας και φωνάζοντας
ανάθεμα! ανάθεμα φονιά.

.....
.....

Συνέπεια των γεγονότων τούτων, ως ομοφώνως εκτίθενται από τους επιζήσαντας, συντίθεται το δίπτυχον, το οποίον σποραδικώς απαντάται εις την ιστορίαν του κόσμου.

Το δίπτυχο θυσία και ηρωισμός.

Ναι. Τα προ 20 ετών διαδραματισθέντα εις την πόλιν μας γεγονότα ενέχουν τα γνωρίσματα των δυο τούτων αρετών.

Οι Καλαβρυτινοί δεν αφέθησαν να σφαγούν σκύβοντας το κεφάλι, αλλ' ύψωσαν υπερήφανα και γενναία τα κορμιά τους και πέταξαν κατάμουτρα στον δήμιό τους, δείχνοντας την ηρωική περιφρόνησι προς τον θάνατο, κάτι παρόμοιο που ο Καμπρόν απήντησε στο Βατερλώ προ ενός και ημίσεως περίπου αιώνας εις τους ίδιους βαρβάρους.

Νέοι της Επαρχίας Καλαβρύτων.

Βλαστάρια ηρωικών προγόνων.

Εκεί απέναντι, σ' έναν λόφο, που ο Προφήτης Ηλίας παρεχώρησε τη θέσι του στο σύμβολο του ηρωισμού, η Πανελλήνιος ευγνωμοσύνη, έστησεν το μνημείον των πρωτεργατών της απελευθερώσεως του Έθνους.

Η συμβολική σημασία του Μνημείου αυτού γαλβανίζει τας ψυχάς των νέων, κρατεί άσβεστον την φλόγα της μιμήσεως και οδηγεί την ικμάδα του Έθνους εις νέους ευγενείς και ωραίους αγώνας, προς διαφύλαξιν των ιδανικών της φυλής μας, που αποτελούν το ιδιάσειστον βάθρον επί του οποίου στηρίζεται το Έθνος μας.

Εδώ που τα αγριολούλουδα παρεχώρησαν την θέσιν τους εις την ηρωικήν θυσίαν η ευγνωμοσύνη των απογόνων έστησε ένα Σταυρόν, που η συμβολική Του σημασία, ξεκινώντας από τον Γολγοθά ενσταλλάζει εις τας ψυχάς την πίστιν και ενδυναμώνει τους εις Αυτόν προσβλέποντας κατά τους ωραίους και

ηρωικούς αγώνες, προς εδραίωσιν, επικράτησιν και ανάπτυξιν των ιδανικών μας.

Νέοι των Καλαβρύτων,

Με την βεβαιότητα πως σε αυτόν εδώ τον τόπον προ 20 ακριβώς ετών, κατά την ώρα της υπερτάτης θυσίας υπερίπταντο Στρατιάι Αγγέλων και οι προσφιλείς γονείς και αδελφοί σας ήκουον τους γλυκείς ύμνους των ουρανίων Δυνάμεων.

Κλείσατε την θύραν της θλίψεως και ανοίξατε την θύραν της υπερηφάνειας . Αισθάνεσθε υπερήφανοι διά τους Πατέρες και τους αδελφούς σας, και αναφωνήσατε πάνω εις τους Τάφους των ως εν όρκω: «Αμες δε γ' εσόμεθα πολλώ κάρονες».